

Ziek van aardstraling

Doodmoed en met een stevige hoofdpijn wakker worden. Steeds meer mensen hebben er last van. De verklaringen zijn legio. Stress op het werk, gedoe in de familie, een verhuizing of een overlijden. Een groeiende groep mensen zoekt echter een heel andere, niet wetenschappelijke verklaring: aardstraling.

Door Felke Wouda

HEERENVEEN - Er was wat raars aan de hand met het achterste kamertje van de nieuwe woning van Durk* en Anneke* uit de Heerenveense nieuwbouwwijk Skoatterwâld. Toen ze er tijdens een verbouwing tijdelijk bivakkerden hadden ze een onbehaaglijk gevoel. Maar gezondheidsklachten bleven uit. Die kwamen pas toen de kamer als kinderkamer werd ingericht. Hun kinderen, twee dochters (2 en 4) en een zoon (1), durfden er niet te slapen.

De kinderen, die achtereenvolgens in het kamertje sliepen, hadden slaapproblemen en last van huiduitslag. De ouders probeerden alles, tot nieuwe bedden aan toe, maar niets hielp. De kinderen bleven bang om te gaan slapen, de oudste ook nadat ze naar een ander kamertje was verhuisd. Het vreemde was dat de problemen verdwenen zodra ze met vakantie waren. Dat zette Durk en Anneke aan het denken. Via een wijkbezoeker die hetzelfde had meegemaakt, kwamen ze in contact met geobioloog Coos van der Lem uit het Noord-Hollandse 't Zand. Hij had een niet-allesdaagse verklaring voor de problemen: aardstraling. „Die straling is een bijproduct van de enorme hitte in het binnenste van de aarde. Het magma is een grote stralingsfabriek, de pro-

Geobioloog Coos van der Lem aan het werk met zijn wichelroede in Skoatterwâld.

ductie gaat altijd door”, zegt Van der Lem.

De straling zoekt volgens hem een uitweg via zwakke plekken in de aardkorst. Wie boven zo'n gebied woont en er gevoelig voor is, kan daar veel overlast van ondervinden. Vrouwen en kinderen blijken er het gevoeligst voor. „Mensen kunnen er echt heel erg ziek van worden. Ze hebben altijd hoofdpijn, zijn chronisch vermoeid en kunnen zich niet concentreren. Het kan ze hun baan of zelfs relatie kosten.”

Ondanks de scepsis vanuit de wetenschappelijke wereld, ziet Van der Lem een steeds grotere interesse voor het onderwerp. Hij is sinds 1998 actief als geobioloog en schat inmiddels in zo'n 1500 woningen te zijn geweest. Bij 98 procent van de huizen was daadwerkelijk wat aan de hand.

Met een wichelroede spoort Van der Lem de straling op. Die neutraliseert hij door een of meerdere plastic buisjes met daarin twee vulkanische steentjes en zilverzand in te gra-

ven. Daaromheen zitten drie aluminium buisjes, die de werking van de steentjes versterken. Overigens heeft bijna iedere geobioloog een eigen methode ontwikkeld om de straling te neutraliseren.

In Friesland heeft Van der Lem tientallen adressen bezocht. Eerst vooral in Leeuwarden en Drachten, de laatste jaren is daar Skoatterwâld bij gekomen. Van de zes woningen die hij hier bezocht, hadden alle een of andere vorm van straling. „Dat beeld wordt enigszins ver-

tekend omdat ik alleen langs kom bij mensen waar wat aan de hand is, maar het zegt natuurlijk wel iets.”

Een verklaring zou kunnen zijn dat het gebied vroeger weiland was met veel poelen en sloten. Die zijn wel gedempt, maar de breuklijnen onder het oppervlak zijn er nog steeds. Bovendien staan de woningen op heipalen. „Door het heien ontstaan nieuwe scheuren, waardoor de straling zich over een groter gebied kan verspreiden.”

De woning van Durk en Anne-

ke bleek boven zo'n zwakke plek te staan. Van der Lem had in totaal zes buisjes nodig om de straling te neutraliseren. Voor Durk was het ingraven van het eerste buisje een rare ervaring. Ondanks dat hij zelf nergens last van had en er eigenlijk ook niet in geloofde, voelde hij de straling wegtrekken en kreeg kippenvel. Het gevoel was volgens hem te vergelijken met vermoeidheid die uit je lichaam vloeit wanneer je gaat liggen.

„Ik bin in hiel nuchter minske en ik leaude der earst net yn. Doe't Van der Lem mei dy buisjes begûn tocht ik earst ek wêr is de ferborgen kamera.” Ondanks dat het stel eerst de nodige scepsis moest overwinnen, heeft de behandeling door Van der Lem volgens hen echt geholpen. „De bern sliepe wer lekker en binne sún, dat is it wichtigste.”

*De namen van Durk en Anneke zijn om privacyredenen gefingeerd.

Foto's LC/Jan de Vries

Schilderij op Marrumer muur

In het dorps huis van Marrum werkte David van der Veen de laatste weken aan een mysterieus schilderij. Vanmiddag wordt de 30 vierkante meter grote wandschildering onthuld tijdens de opening van de pas afgebouwde grote zaal.

Door Stef Allena

MARRUM - Krap twee weken. Zo kort had de Marrumer schilder David van der Veen de tijd om een 30 vierkante meter grote schildering te maken op een wand in de nieuwe grote zaal van het dorps huis in zijn woonplaats. „In soad is dat net. Ik kin hjir ek wol in heal jier oan wurkje. Mar moai wurdt it al”, bevoert de schilder.

Niet voor niets had Van der Veen - die gisteren de laatste hand aan het kunstwerk legde - zo weinig tijd gekregen. De bestuurders van het dorps huis waren doodsbenauwd dat nieuwsgierige Marrumers een kijkje achter het gordijn zouden nemen. „Sa bliuwt dy kâns yn elts gefal beheind”, zegt Jan van der Meer van het dorps huis.

Want wat er precies op de muur geschilderd staat, moet een beetje geheim blijven. Het is iets uit de recente geschiedenis van het dorp, dat willen de mannen wel kwijt. „Stint dit barren stiet dit Marrum op 'e kaart. Foar ús doarp hat dit hiel wichtich west”.

Als voorbeeld voor het kunstwerk nam de schilder een foto van LC-fotograaf Catrinus van der Veen (geen familie). In het verleden werkte hij aan restauraties van kerken en voor particuliere opdrachtgevers. Zo schilderde hij al eens een boekenkast op de muren van de wc van een uitgever. Zeven jaar lang was Van der Veen beroepsschilder. Nu werkt hij als technisch commercieel adviseur bij lakfabriek Nelf-Drenth-Koopmans. De kunstzinnige klussen doet hij er nu nog af en toe bij.

Van der Meer roept Marrumers en andere belangstellenden op om te komen kijken bij de opening van de grote zaal van het dorps huis. Het is de bedoeling dat de nieuwe ruimte een centrale rol gaat spelen in het dorpsleven. Naast dorpsfeesten als het Oud en Nieuw moeten er onder meer ook bruiloften worden georganiseerd.

David van der Veen heeft hard gewerkt om de wandschildering op tijd af te krijgen.

Foto LC/Siep van Linga

Schrijvers op de bres voor Ayaan Hirsi Ali

LEEWARDEN - Een groep van 21 Friese schrijvers neemt het in een open brief op voor Ayaan Hirsi Ali, de voormalige VVD-politica. De schrijvers vinden het onacceptabel dat de Nederlandse overheid niet meer voor haar beveiliging in het buitenland wil betalen. „Wy roppe it kabinet op om syn ferantwurdlikens te nimmen en wer jild frij te meitsjen om Ayaan Hirsi Ali de beskerming te jaan dy't se spitiernôch nedich hat.”

De actie is opgezet door Willem Schoorstra. Hij wilde daadwerkelijk iets doen en benaderde zijn collega's rechtstreeks. Onder de ondertekenaars bevinden zich schrijvers als Ulke Brolsma, Tsead Bruinja, Eppie Dam, Josse de Haan, Ytsje Hoekstra, Aggie van der Meer, Huub Mous, Meindert Talma en Abe de Vries.

De schrijvers vinden dat het kabinet Ayaan Hirsi Ali, die Nederlands staatsburger is, groot gevaar laat lopen. Daar komt bij dat in een vrije democratie de overheid, volgens de schrijvers, de plicht heeft op te komen voor verkondigers en verdedi-

gers van het vrije woord zoals kunstenaars en opiniemakers. Juist Ayaan Hirsi Ali is een schoolvoorbeeld van een vertegenwoordiger van vrije meningsuiting.

Eerder al kwam er vanuit het buitenland kritiek op het Nederlandse besluit de beveiliging stop te zetten. Denemarken wilde haar wel opnemen, Franse intellectuelen kwamen ook op voor het recht op vrije meningsuiting en de Amerikaanse schrijver Christopher Hitchens zette, gesteund door de Britse schrijver Salman Rushdie, een actie op om geld in te zamelen.

Schoorstra is op de hoogte van die actie en stelt vast dat iedereen via de daarvoor opgezette website kan bijdragen. „Mar der is safolle jild nedich, dat is de oplossing net. It regear heart dit te dwaan.” De politica heeft jaarlijks €2 miljoen nodig. De Friese schrijvers overwegen hun actie uit te breiden naar Nederlandse collega's, maar ook daar is al beweging gaande. „Der binne al útjouwerijen dy't harren skriuwers oproppen om yn aksje te kommen.”

Friesch Paardenstamboek keurt 71 jonge hengsten

LEEWARDEN - Op de hengstenkeuring van het Friesch Paardenstamboek in Leeuwarden doen vrijdag 11 januari 71 jonge hengsten een gooi naar het felbegeerde dekbewijs. De hengst Doaitzen is met 12 zonen sterk vertegenwoordigd, gevolgd door Beart met 11 zazen en Andries met 6 nakomelingen. Aansluitend aan de tweede bezichtiging wordt een veiling gehouden van hengsten uit het fokproject Tjerkgaast, gevolgd door de showavond met meerdere hengsten van het FPS.

's Zaterdag volgt de derde bezichtiging van jonge hengsten. Het middagprogramma staat in het teken van het kampioenschap van goedgekeurde Friese dekhengsten. Het kampioenslint wordt verdedigd door Onne 376. De keuringen worden donderdagmiddag voorafgegaan door verschillende clinics.

Ziekenrijtuig

Uit de Leeuwarder Courant van zaterdag 4 januari 1907:

100 JAAR GELEDEN

Grouw, 2 Jan. Het ziekenrijtuig van de Provinciale Friesche Vereeniging „Het Groene Kruis” werd heden voor de eerste maal in gebruik genomen. Men vervoerde daarmee een knaapje van hier naar Leeuwarden. De wagen heeft genoegzame lengte en wijdte, om er de patiënten in de gemakkelijkste houding in neer te leggen. Ze liggen daar binnen op een draagbaar, die sterke veeren heeft, een verstelbaar hoofdkussen en wiesjes met gummibandjes. De wagen zelf rijdt op wielen met gummiband, zóo zwaar, dat er bij het vervoer geen sprake kan zijn van horten of stooten.

GEHOORD EN GEZIEN

tel. 058-2845845
redactie@leeuwardercourant.nl

► EEN JONGE GRUIZE zeehond is gister nacht aan de wandel gegaan. Het witte beestje werd dezelfde nacht aangetroffen bij de ijsbaan van Ballum op Ameland. De 'huiler', zoals een jong weesje wordt genoemd, moet anderhalf tot twee kilometer over de dijk en het land zijn gekropen om zo ver op het eiland uit te komen. Slechts zelden komt het voor dat een zeehondenjong zo'n grote afstand aflegt...

...Het dier is overgebracht naar Zeehondenrêche Lenie 't Hart in Pieterburen. De sterk vermagerde pup was uitgehongerd, meldt een woordvoerder van de opvang. Als het beestje voldoende is aangesterkt, krijgt het de vrijheid terug.

► NIEMAND HAD HET gebeier van de kerkklok in Ternaard nog gemist. Minstens een week was het stil in het dorp. Dat kwam omdat onbekenden de klepel uit de klok in de toren hadden weggehaald. Dominee Herman de Vries zette afgelopen zondag tijdens de dienst zelfs de bediening van de klok aan zonder dat het hem opviel dat het stil bleef.

...De ontvreemding werd pas ontdekt nadat de dominee donderdagnacht een telefoontje kreeg met de mededeling dat er een pakketje bij hem op de stoep lag. Daarin trof de predikant de klepel aan. Hoe de 'klepelars', zoals verantwoordelijken voor de oudejaarsstunt zich noemen, de klepel uit de toren hebben weten te halen, is de dominee een raadsel. De Vries is niet boos over de stunt, maar betreurt het dat de geloofsge-

Een Fryskerbus brengt posters met daarop de nieuwe busvertrektijden langs verschillende Leeuwarder haltes.

Foto LC/Wietze Landman

meenschap €300 kwijt is voor het terugplaatsen en stemmen van de klok.

► MORGEN wijzigen de vertrek- en aankomsttijden van een aantal Friese buslijnen. Dat houdt in dat bij talloze haltes in en

buiten de stad de vertrekstaatjes vervangen moeten worden. Bij vervoersbedrijf Connexion maakten ze hierbij gebruik van eigen vervoer. Een Fryskerbus lag gisteren vol posters met hierop de nieuwe tijden en bracht deze van halte naar halte.

Vader en zoon showen oldtimers

Door Niek Driessen

RAERD - Voor de derde keer showde Gerrit Miedema (50) kort geleden zijn collectie oldtimers in de schuur naast zijn melkveehouderij in Raerd. Een grote verzameling van klassieke auto's en motorfietsen staat blinkend klaar voor het publiek. Samen met zijn zoon Durk (21) maakt hij een praatje met de geïnteresseerde kijkers. Een keer per jaar tussen kerst en oud en nieuw laten zij publiek toe tot hun privéverzameling. Dit jaar wisten veel mensen de show te vinden. „Benammen op twadde krystdei wie it hjir drok” zegt Durk Miedema.

Het pronkstuk van de collectie is een honderd jaar oude Peugeot motor. Gerrit Miedema deed dit jaar nog mee met oldtimer elfstedenocht op deze motor. „It wie de âldste motor dy't meidie” zegt Miedema trots. Op de motor rijden vereist wel enig vaardigheid, want hij heeft namelijk geen koppeling. „Alle kearen as jo stilstane moatte jo him wer oantropje” legt Miedema uit.

Op zijn negentiende kocht Gerrit Miedema zijn eerste Harley en hij was meteen verliefd. Het leeuwendeel van de verzameling bestaat dan ook uit de Amerikaanse motorfietsen. Met als hoogtepunt een 11j en een 11k uit 1915.

Gerrit en Durk Miedema vertellen over hun collectie oldtimers.

Foto LC/Jan de Vries

Hoewel zijn voorliefde uitgaat naar Harley Davidsons staan er ook een zestal klassieke auto's. Zo staat er een Benjamin uit 1924 en een Hillman uit 1946. Ook deze auto's worden nog regelmatig gebruikt. „Op simmerjûns en mei toertochten

ryd ik noch yn de auto's” zegt de veehouder. Vooral in de winter maanden als de veehouderij minder aandacht vraagt zijn vader en zoon vaak studekend te vinden in de schuur. Alle auto's en motoren worden eigenhandig gerestaureerd. Er staat nog een

aantal auto's en motoren te wachten op een beurt. Zoon Durk heeft ook een aandeel in de collectie. Een oude BSA motor is van hem. Zelf rijden mag hij nog niet, omdat hij zijn motorrijbewijs nog niet heeft. Maar dat gebeurt deze zomer.